

Petőfi nyomában

Szegedi iskolások a kiskőrösi szülőháznál

A szegedi Móra Ferenc általános iskola tanulói a napokban Kiskőrösön jártak. A jubileumi év alkalmából Petőfi szülőházát keresték fel. Hetek óta készültek erre az útra, társadalmi munkában gyűjtött pénzből fedezték az utazás költségeit. Ünnepi úttörőruhában: fehér ingben, vörös nyakkendőben, csapatzászló alatt indultak a kirándulásra. Felkészülten mentek el, a nevelők már felkeltették a tanulók érdeklődését, beszéltek nekik Petőfi életútjáról, szülőföld- és hazaszeretetről. E kirándulás célja az volt, hogy a szabadság és forradalom lánglelkű költőjét megismerjék a szülőházon, a féltve őrzött emlékeken keresztül is.

„Legyen e megosztott por-szemek temetője szívünk, és az örökbe jutott porszem tanítson bennünket úgy szeretni nemzetünket, ahogy ő szeretne, úgy hinni a jövőben, ahogy ő hitt, s oly igaznak lenni, amilyen igaz volt a költő” — idézte a

szülőház előtt Jókai szavait Szekeres Klára. S ennek a gondolatnak elmélyítése volt a kiskőrösi kirándulás legfontosabb célja. Petőfi szülőházában, életútjának múzeumban, a bútorok és emlékek között a tanulók felidéztek a nagy költő családi verseit és a szülőföldjét üdvözlő és szabadságköltő mélynyit. Az énekkar Petőfi megzenésített verseiből adott elő néhányat. Az úttörőcsapat nevében a raj- és örsvezetők koszorút helyeztek el az emléktáblánál.

A kirándulás, az emlékek idézése ragyogóan sikerült, a tanulók meghatottan hagyták el a nádfedeles kis házat. Az iskola igazgatója, Takó Tivadar a következőket jegyezte az emlékkönyvbe: „Itt jártak a szegedi Móra Ferenc általános iskola növendékei, hogy tiszteljenek Petőfi szellemét előtt és a világszabadság nagy költőjétől tanuljanak hazaszeretetet és internacionalizmust.”

Ultrahang-generátor

A szovjet Felfedezés- és Találmányügyi Bizottság bejegyezte Jevgenyij Konovolovnak — a Belorussz Tudományos Akadémia tagjának — az ultrahang-kapillaritás jelenségére vonatkozó felfedezését. Az általa szerkesztett ultrahang-generátor alkalmazásával bizonyos anyagok a szokásos időnek egytizede alatt itatódnak át folyadékokkal, vagy folyékony halmazállapotú anyagokkal. A találmány kitűnően alkalmazható olyan eljárásoknál, amikor szivacsos szerkezetű anyagokat folyékony fémekkel s árbocokat, faoszlopokat, talpfákat, drótköteleteket, egyes elektro- és rádiótechnikai berendezéseket különféle olajokkal kívánunk átítani. Az átítatódás gyorsításának igen nagy a jelentősége az élelmiszeriparban is.

Az ultrahang-kapillaritás felkeltette az orvostudomány művelőinek és a biológusok figyelmét. Segítségével több — eddig megoldatlan — problémára szándékoznak fényt deríteni. Az ultrahang hatására, amint azt a kísérletek során megállapították, a növények hajszaigykereik sokkal intenzívebben szívják fel a táplálékot, meggyorsítva a termés beérését.

Iskola élet-közelben

Milyen gondokkal küzdött és küzd még ma is a gimnázium?

A legnagyobb problémát a gimnázium kettős funkciója okozta: azaz, felkészít az egyetemi-főiskolai továbbtanulásra, de egyben a tovább nem tanulóknak is alapot kellett adni — a tudás számos ablakának a kinyitásával — az érettségi után elhelyezkedéshez, a társadalmi életbe való gyors beilleszkedésre. A felülvizsgálatkor kiderült, hogy „a gimnázium tanulásra felkészítő funkciója az utóbbi években erősödött (az egyetemekre, főiskolákra felvettek 72 százaléka gimnazista), a tovább nem tanulóknak a gyakorlati életre való előkészítése azonban megoldatlan.” (Az MSZMP KB 1972. június 15-i határozatából.) Ahány iskola volt, annyiféleképp teljesítette a kettős funkcióját. Nem minden gimnáziumban voltak kedvezőek a körülmények a színvonalas munkához. Súlyos problémát jelentett a gimnáziumi tantervi anyag túlméretezett volta; a megadott tananyag mennyisége nem volt arányban azzal, mint amennyit egy tanuló el tud végezni. A szakosított osztályok révén az órák száma tovább emelkedett. A tananyag túlszűfoltága nem tette lehetővé a begyakorlást, s ezáltal a szilárd, teljesítményképes tudás kialakítását. Ezek voltak a legnagyobb gondok, melyek megoldási módjával foglalkozni kellett.

Hogyan menjünk tovább, mi a legfontosabb tennivaló?

Az MSZMP KB 1972. június 15-i határozatában ezt olvashatjuk: „A jelenlegi érvényes tantervekben és tankönyvekben rögzített tananyagot rövid időn belül lényegesen csökkenteni kell.” (Az ezzel kapcsolatos munkák már a minisztériumban napirenden vannak, megjelenésük az 1973–74. tanévtől várható.) „Keresni kell a jelenlegi tantárgyi szétaprózottság felszámolásának útjait, a több tudományág körébe tartozó és jelenleg külön tantárgyakban oktatott ismeretanyag közös tantárgy keretei között történő integrált oktatásának lehetőségét.” S ugyancsak érdemes idézni a határozatból e nagyon fontos feladatot: „A gimnáziumnak feladata elsősorban a továbbtanulásra való felkészítés legyen. A tovább nem tanulókat a gimnázium segítse a gyakorlati életre való felkészülésben is. A II. évfolyamtól kezdődően fakultatív tárgyak oktatását kell bevezetni, s ezek során olyan tan-

Merre tart a gimnázium?

tárgyak, tantárgycsoportok szerepeljenek, amelyek részben a továbbtanulásra készítik fel a tanulókat (például irodalom, történelem, matematika, természettudományok, idegen nyelvek), részben a végzés utáni munkában állásukat segítik (például közgazdasági, közigazgatási ismeretek, műszaki rajz, gép- és gyorsírás, az üzemek igényei alapján meghatározandó speciális ismeretek).

Welker Ottónak, az MM osztályvezetőjének ezzel kapcsolatban nagyon érdekes cikke jelent meg a Köznevelés című folyóiratban. A gimnáziumban feldolgozásra kerülő tananyagot — írja — két részre kell bontani: *törzsanyagra* és *fakultatív anyagra*. A *törzsanyag* a tudományok, a művészetek, a kultúra, a technika olyan általános alapjai, amelyek tartalmaznia, amelyek segítségével a tanuló képessé válik a tudomány, a termelés, a közélet és a kultúra valamennyi területén való tájékozódásra... Kialakításában az átlagtanár, az átlagiskola, az átlagdiák szintjét kell szem előtt tartani... Az egyéni érdeklődés kielégítését a speciális irányultság erősítését (ezt most a tagozatos osztályok jelentették) a *fakultatív tantárgycsoport* keretében kell megoldani.”

A gondolatok érdekesek, s kikristályosodásukhoz is van elég idő. A gimnázium továbbfejlesztését fokozatosan kell megoldani. A megoldás *hogyanja* még többször is napirendre kerül, és alapos kísérletek tapasztalatai szolgálnak a fakultatív tantárgycsoportos rendszer bevezetésére.

Bánfalvi József

Patron – patikamérlegen

Napok óta nehézkesnek érzem magam. Oh, milyen tökéletlen az emberi szervezet. Még hat-hét grammnyi különbséget sem érzékel a két kezében tartott tárgyak között. S milyen tökéletlen a háztartásom: nincs benne patikamérleg. Márpedig ez nélkülözhetetlen, ha már vettünk autózifont. A patronok miatt, amelyek kétféle minőségben léteznek: nem súlyhiányosak és súlyhiányosak. Persze, tulajdonképpen teljesen mindegy, hogy egy patron mennyit nyom. A fontos csak az, hogy patron legyen, vagyis lehessen vele szódavizet csinálni. Vagyis létezik jó patron és rossz patron. Csak-hogy nálunk rendkívül illetelmes beszélnék az iparban és a kereskedelemben. Olyan csúnya szót, hogy rossz, nem használnak. Súlyhiányos, az sokkal jobban hangzik.

Tehát: „A fogyasztói érdekvédelemmel kapcsolatos rendelkezés előírja a felhasználatlan súlyhiányos patronok kötelező, díjtalan cseréjét... A minisztérium felhívta az érdekelt kereskedelmi vállalatok figyelmét, hogy minden körülményeskedés nélkül cseréljék ki a felszúrhatatlan, súlyhiányos patronokat.” Mindezt a lapokból idéztem, amelyek ismét védtek egyet a fogyasztók érdekeit.

Persze, én jobban szerettem volna egy olyan utasítást olvasni, amely kimondja, hogy a boltosnak bocsánatot kell kérnie azért, mert vacak árut adott el — elismerek, önhibáján kívül — a vásárlónak. A jó modort azonban mindmáig nem foglalták rendeletekbe, utasításokba, s talán ezért is akad olyan kevés van belőle: sokan azt hiszik, hogy megszűntek a törvények, ha elviselhető hangon tárgyalnak a másikkal. De hát nem lehet mindent rendeletekbe foglalni.

Lám-lám, milyen egyszerű ügy a súlyhiányos patron, s még itt is milyen nehéz rendezni a dolgokat. Az utasításból vagy felhívásból kimaradt ugyanis egy rendkívül fontos dolog. Honnan tudjam én, hogy melyik patron súlyhiányos és melyik nem? Hivatásomnál fogva húsz esztendőre szorgalmasan és figyelmesen olvasom a lapokat, s emlékszem rá, amikor közölték a nagyközönséggel: azt a patron, amelybe eleve nem tettek szénsavat, azzal lehet

megkülönböztetni a szénsavval ellátott, vagyis patron patronról, hogy könnyebb, mint az. Azt hiszem, hat-hét gramm a különbség... Mindenesetre olyan sokkal nem lehet nehezebb a jó patron a rosszhoz, s én egyszerűen nem tudom érzékelni. Pedig úttörőként még becslespróbát is tettem, de akkor sem grammokra ment a dolog. Patikamérleget nem használok a szódakészítés előtt, mert ez meglehetősen lelassítaná a technológiát, s afféle egyszerű emberként egyelőre még ösztönösen és nem tudományosan készítem a szódát, ha sikerül.

És akkor sikerül, ha a patronban van szénsav. S így — akkor jövök rá arra is, hogy egy patron súlyhiányos, amikor már kiszúrta. Persze, akkor már hiába viszem vissza a boltba, ott helyesen nem veszik vissza, hiszen kiszúrta áll-

potban már minden patron egyforma nehéz, akár volt benne szénsav, akár nem.

De még a csere sem old meg semmit, még ha meg is oldják a cserét, ami azonban tulajdonképpen megoldhatatlan.

Egyetlen megoldás létezik. Mások mérik meg helyettem a patronokat, s csak olyat tesznek a dobozba, amelyek nem súlyhiányosak. Ekkor nem kell kicserélni a súlyhiányos patron a boltokban, nem létezik sem jogos, sem jogtalan csereigény, viszont létezik jó, megbízható patrongyártás.

Egyelőre azonban nincs. Marad a mérés. Ez azonban kicsinyes dolog. Nagyvonalon kell élnünk, s különben is, egészen könnyű, súlytalan problémák ezek. S akik azt hiszik, hogy az ilyesmiktől válik nehezzé az élet, vegyenek patikamérleget.

P. I.

BERCELI A. KÁROLY

Hullámsír

101.

A riadalom is ennek arányában fokozódott, s bár a saját főkapitány méréseire intette, a tényeket mégsem lehetett eltitkolni, a nép ott ácsorgott a parton egész nap, s keserűen szemlélte, ahogy a kubikosok száza vonulnak a baktói-macsikási töltés felé, mert a vízügyi bizottság, nem bízván a Herrich-féle percsorai keresztgáton, úgy határozott, hogy a végső biztonság kedvéért ezeket erősíti meg. De dolgoztak a sövényházi gáton s a korcsolyázó töltésen is, mert a veszedelem betörését északról kellett várniuk, s hogy legalább a várost mentse meg a pusztulástól, még az alföldi vasúti töltést is meg akarták emelni néhány lábnyival, de a vasúti társaság az anyagi veszteségre s a szakértők véleményére való hivatkozással a városi magisztrátusnak ezt a kérését visszautasította. Rengetegen menekültek ugyanis Vásárhely felé ezen a vasúti vonalon, s ez tetemesen megemelte a társaság bevételeit, a szakértők pedig Herrich véleményét ismételtették (aki szerint a víz sohasem fogja meghágni a vasúti töltést), egyebet nem tehettek. A tápaiak a veszteségi gáton dolgoztak, az algyeiek a szomolyai, de egyre lankadóbb buzgalommal, részint mert kezdtek kételkedni a töltések védelmében, részint mert itt volt a tavasz, s már vetni kellett volna az árpát, néhány takarmánynövényt, de a borsót meg a mákot is, hogy időre legyen belőlük valami. Az alsóvárosiak a Boszorkány-

sziget s a Matyhíd körül szorgoskodtak, ők is felpúpozták néhány lábnyival a ballagói meg a Vöröskereszt-töltést, de a józanabbak — s ilyenek bőven akadtak Alsóvároson — már kezdtek menteni a holmijukat, különösen az élelmiszert, szalonnát, lisztet, füstölt húsokat, s Domaszék, Nagyszikós és Csorva felé hajtották a jószágot is, hogy megmentse őket a víz betörése elől. Mindenkinek volt valamilyen pereputtya az alsótanyai határban, juhász vagy gazdaember, azok szívesen segítettek rajtuk, különösen ha kaptak is érte némi ellenszolgáltatást.

A vízügyi bizottság egész nap tevékenykedett, már megjelentek a városházán a sportegyletek vezetői s felajánlották szolgálataikat, különösen a csónakázó-egylet tagjai, akik arra is vállalkoztak, hogy hatósági segédlettel előjegyzésbe veszik a halászköt, molnárok, hajósok ladijait, hogy vész esetén rendelkezhesse velük. Ez azonban nem ment éppen simán, mert a legtöbben ragaszkodtak vízijárműveikhez, hiszen a saját családjukat is meg kellett menteniük, ha valóban baj történnék. A buzgó sportifjak persze erre is tekintettel voltak, de lassan megiscsak megértették a tiszai emberekkel, hogy saját értékeik és családtagjaik biztonságba helyezése után tekintésük kötelességüknek a köz szolgálatát, hiszen a városnak hetvenezzer lakosa van, s ez mind szeretne megmenekülni.

De mindez csak előkészület volt még, biztonsági óvintézkedés, aminthogy a katonai parancsnokság engedélyével már a vár tetejéhez vezető fahidat is kezdték összeácsolni, s egyre gyakrabban gondoltak arra is, hogy — ha a fagyveszély valóban elmúlt, s a Tisza nem ölt újra jégpáncél — akkor az újszegedi rendes hajóhidat is be kell kötni, hogy a nép arrafelé is elmenekülhessen, de — ugyancsak óvatosságból — most a hídfőket legalább harminc lábnyira

kell fölemelni, ezt a magasságot a víz talán mégsem éri el.

Az algyői iskola egy termét napokkal ezelőtt berendezték a három városi tisztviselő számára, egy-két futárt is rendelkezésükre bocsátottak, meg egy mindenes hajdút, aki fűtött, gondoskodott az élelemről s néha elkísérte valamelyik urat ellenőrző körútjára. Legszívesebben Szekerkét a vadászt kísérgette a hajdú, Csöke Lajos, mert az mindig puskával járt, s ritkán tért vissza a közös szobába valamilyen zsákmány nélkül. De meg is ismerte jól az egész vízi világot, s híradását nem lehetett nem megszívlelni.

Hát urak — érkezett meg egyik este a hajdúval, aki két elejtett vadréce-t tartott a kezében —, nemigen lehet számítani már a fagyra, ami számunkra megváltást hozna. Az enyhülés tart, sőt fokozódik, már megszólaltak a mezei pacsirták, láttam egy-két bicibet is, a szürke gém is itt van már, jóval korábban, mint illenék. Aztán meg csoportosan pihennek meg a sömlyékek között az átvonuló vadlibák és vadrécek, kettőt puskavégre is vettem, jó lesz vacsorára. Lajos, segítsen Kati néni, aztán majd egy kis bort is hozzon hozzá.

A hajdú vigyorgva, de katonásan csapta össze a bokáját, aztán kifordult sietve a teremből, melyben a nagy asztalon kívül most három vaságy is sorakozott a sarokban, a kályha meg átlátszó ontotta a meleget, derűt és békecséget árasztva maga körül. Novák főügyész azonban komor volt és gondterhes, őt végig sértette, hogy a város, az ország egyik legjelentékenyebb városa tehetetlenül küzd ezzel az átkozott Herrich-hel, a minisztérium mindig ezt a korrupt, tudatlan frátert küldi a nyakukra, aki már-már szadista kéjjel szemléli eredménytelen erőfeszítéseiket.

(Folytatjuk.)